

Dövlət əhəmiyyətli xüsusi tapşırıq

(əvvəlki qəzetin 2 avqust 2023-cü il tarixli sayında)

Səhər saat 09:55 radələrində heç bir yoxlama olmadan bizim arxamızca gələn yük maşını təyyarəyə yaxınlaşdı. Məni gören kimi Cavanşir bəy dərhal təyyarənin arxa qapısını açdı. Dərhal yükləməyə başladı. Sonuncu yeşikləri təyyarəyə qoyurdurdu ki, yanımda bir "QAZ-69" dayandı. İçərisindən bir podpolkovnik və iki rus əsgəri düşdü. Podpolkovnik nə apardığımızı Ramiz müəllimdən soruşanda Şubay kişiye işarə etdim, dərhal paltosunun altından avtomatı mənə uzatdı. Avtomatı podpolkovnikə tuşlayıb qoruyucunu açdım. Ruslar şoka qapmışdılar. Görünür, indiyədək onların üzərinə silah çəkməmişdi. Ramiz müəllim mənə "lazım deyil, Urfullah" deyəndə, mən onların başa düşməsi üçün rusca xəbərdarlıq etdim: "Bunların üçün də gəberdəcəyəm!".

Təyyarə artıq yüklənmişdi. Üzümü Cavanşirə tutaraq: "Motoru işə sal" – dedim. Podpolkovnik əllərini göyə qaldırıb əsgərləri ilə maşına oturdurdu. Mən Ramiz müəllimlə və digər dostlarla sağollaşım təyyarəyə mindim. Üç dəqiqə keçməmişdi ki, biz sürətlə havaya qalxdıq.

Sonralar aeroportun mühafizə xidmətinin rəisi mənə dedi ki, siz gedəndən bir saatdan artıq podpolkovnikin avtomobili orada qalmış, yerindən tərpənməmişdi. Podpolkovnikdən soruşdum ki, burada niyə dayanmışınız? Sanki yuxudan ayıldı, sürücüsünə "Getdik!" əmrini verib oradan uzaqlaşdılar. Mən özüm o rusu bir daha oralarda görmədim. Bir saat 10 dəqiqədən sonra biz Naxçıvan aeroportuna eniş edəcəkdik. Dağlıq Qarabağın üzərindən uçurdurdu. Yükümüz ağır olduğundan yüksəklik 3000 metr göstərirdi. Aşağıda alışıb yanan şəhər və kəndlərimiz aydın görünürdü...

Naxçıvan Hava Limanında əsgərlərimiz yükü dərhal boşaldılar. Qısa istirahətdən sonra biz Gəncəyə uçduq. Dostlarımız bizi gözləyirdilər. Heç bir maneə olmadan təyyarəni yenidən yükləyib Naxçıvana geri qayıtdıq. Təyyarəni boşaldıb, Cavanşirə 3 gün sonra Gəncəyə gəlməsini tapşırıdım. Məndə qəti bir inam yaranmışdı ki, qısa zaman ərzində tapşırığa əməl edəcəyik.

İş yerimə saat 18:00 radələrində qayıtdım. DMMK sədri Elman Abbasovla görüşəndə alayda bir problem olduğunu söylədi. Bildirdi ki, 30 nəfərə yaxın zabit və gizir Qarabağa döyüş üçün bütün tərkiblə Qarabağa göndərilmələrini tələb edirdilər. Onların heç biri Naxçıvanın sərhəd kəndlərində olmamış, həqiqi hərbi xidmət keçməmiş könüllülər idi. Növbəti çıxış üçün tribunaya heç kim gəlmədi. Mən çıxışında Naxçıvanın sərhəd kəndlərində müdafiə postlarının yaradılmasından, bir ov tüfəngi ilə onlarca könüllünün növbə çəkəməsindən, baş verən erməni təxribatlarının Azərbaycanın qəhrəman oğlu Afiyəddin Cəlilov tərəfindən qarşısının necə alındığından danışdım. Onların danışdıqlarından daha çox Xocalıda törədilmiş erməni vandalizmi barədə məlumat verdim. Ermənilərin növbəti hədəfinin Naxçıvan olduğunu söylədim. Çox keçmədən burada ağır

döyüşlərin gözləndiyini dedim. Naxçıvanın onlara böyük ehtiyacı olduğuna halda, xidmət yerini dəyişmək tələbinə nə dərəcə doğru olduğunu soruşanda 3 nəfərdən başqa hamısı bir ağızdan dedi ki, siz haqlısınız, komandir. Çox keçmədən ermənilərin Naxçıvana cəbhə boyu hücum edəcəklərini bilən bütün əhali doğma yurdumuzun müdafiəsinə qalxdı.

Blokada vəziyyəti vaxtla dünyaya meydan oxuyan bir imperiyanın Naxçıvanda hərbi hissələrini çox miskin hala gətirmişdi. Əsgərləri aclıq çəkir, həftələrlə yuyunmaqlarından müxtəlif xəstəliklərə düşürdülər. Hərbi nizam-intizamdan əsər-ələmət qalmamışdı, oğurluq, itaətsizlik baş alıb gedirdi. Hazırladığımız planın icrasına başlamaq üçün Heydər Əliyevdən icazə istədim. İlk olaraq hərbi hissələrdəki türkləri çıxarıb Bakıya, oradan da vətənlərinə yola salacaqdıq. Həmin gün 3 özbək əsgərini Bakıya yola saldıq. Bir neçə gündən sonra bizə yüzlərlə əsgər müraciət etdi. Hətta onların arasında ruslar da var idi. Onlar bizə, Ali Məclisə yazılı olaraq təşəkkür edirdilər. Əvvəl özlərini ev sahibi kimi aparanaqlar indiki qonaq kimi davranırdılar. Zabıtların özləri hərbi hissələrdən silah-sursatı oğurlayaraq bizə satmaq istəyirdilər. Moskvanın niyyəti isə silah-sursatı, ağır texnikanı İrevana aparıb ermənilərə təhvil vermək idi. Onlar Naxçıvanda Heydər Əliyev kimi bir dünyənvarlıqını unutmışdular.

Ertəsi gün Gəncəyə, oradan da Marquşavana getdim. Ağır döyüşlər gedirdi. Elşən Əliyevlə toplananda görüşdük. Bir gün sonra Gəncəyə gedəcəyini dedi. Axşamüstü Gəncədə Milli Məclisin üzvü, Gəncə Şəhər Fövqəladə Müdafiə Qərargahının rəisi Çingiz Sadıxovla görüşdüm. Məni çox səmimi qarşıladı. "Kəpəz" mehmanxanasında mənə bir otaq ayrılmasına göstəriş verdi. Mənə bir "Qaz-69" markalı avtomobil ayırdı və s.

Məndən Namiq Həsənovu tanıyıb-tanımadığımı soruşdu. Daxili işlər nazirinin müavini kimi Namiq müəllim çox böyük bir missiyanı həyata keçirirdi. Siyasi məsələlər üzrə bütün danışıqlarda iştirak edirdi, böyük nüfuz sahibi idi. Çingiz müəllim Namiq müəllimlə birlikdə Ali Partiya Məktəbində oxuduğunu bildirdi. Anbardan bizə lazım olan silah-sursatın aparılmasına icazə verildi. Anbardakı mövcud arsenalara baxaraq, vacib olanları seçib ayırdım. Təxminən 50 ton yük idi. Yüklü böyük ağır yşıklara yükləndi. Yüklü qısa zamanda daşımaq üçün riskli bir qərar qəbul etdim. Onları tarasız aparmaq istəyirdim.

An-26 daşımaq vaxtında Gəncəyə eniş etdi. İki yük maşını ilə təyyarəyə yaxınlaşdıq. Yeşikləri açıb mərmiləri göstərdiyim şəkildə yükləməyə başladım. Təhlükəsizlik tədbirlərindən biri də mərmiləri başlıqlarını ayırmağımız oldu.

Artıq Gəncə Aeroportunda bütün ehtiyat tədbirlərini görmüşdüm. Bizə qarşı ruslardan heç bir təhlükə gözlənilmədi. Aeroportun polis rəisi İlqar müəllimdən bizə lazımı köməyin göstərilməsini xahiş etdim. Aeroportun polisləri yükümüzü qoruyurdular. Vaxtdan səmərəli istifadə üçün yükləri öncədən aeroporta gətirdik. Gündə iki dəfə Naxçıvana uçurdurdu.

Axşam Gəncədə şəhər nəqliyyat prokuroru Hüseyn Əlizadənin yaşadığı evə getdim. Hüseyn müəllimin ailəsi bir neçə il idi ki, Özbəkistandan Gəncəyə köçmüşdü. Onların evindən telefonla Heydər Əliyevlə əlaqə saxlayırdım. Mənə deyirdilər ki, hər gün bizə gəl, başqa yerdə şam eləmə. Mən isə

Heydər Əliyevlə telefonla danışmaq zərurəti yarananda onlara gedirdim.

AN-26 təyyarəsi ermənilərin diqqətini cəlb etmişdi. Cavanşir dedi ki, bizə atəş açırlar. Gündə iki dəfə uçuş həyata keçirmək təhlükəli olmuşdu. Ona dedim ki, mümkün qədər döyüş zonasının üzərindən yox, bir qədər kənardan uçaq. Uçuş vaxtını özümüz müəyyənləşdirirdik. Çalışırıdım ki, uçuş saatlarımız fərqli olsun. Düşmən atəş açırdı. Ekipajın heyətini təhlükə qarşısında qoya bilməzdik. Pilotlar (4 nəfər idi) qəhrəmanlıq göstərirdilər. Nə iş etməli idik. Ancaq nə?

Məlum səbəblərdən Heydər Əliyevə görə Naxçıvana kömək etmək təhlükəli idi. Ən yaxşı halda kömək edənlər təqibə məruz qalır, işdən çıxarıldılar.

rılırdılar. Amma çoxları heç nədən qorxmayaaraq, yüksək vətənpərvərlik, Heydər Əliyevə böyük rəğbət göstərərək, bizə yardım edirdilər. Onlardan biri də Gəncə Şəhər Nizami rayon prokuroru Mahmud Nəbiyev idi. Onun köməkliyi ilə 15 təyyarə "yükünü" vaxtında Naxçıvana çatdırırdı. Bundan əlavə, Sumqayıtdan boru prokat zavodundan 2000 metr boru gətirilməsini xahiş etdim. Bir həftə ərzində borular Gəncə şəhərinə gətirildi. Bir neçə dəfə mənə evlərinə dəvət etdi. Sonralar məlum oldu ki, həmin günlərdə mənə sui-qəsd törədiləcəkdi. Onun atası Yusif Nəbiyev Naxçıvanda Nazirlər Sovetinin Sədri işləmişdi.

Azərbaycanda sovet dövrü görülən bütün işləri həmişə raykomun birinci katibinin adına çıxırdılar. "Naxçıvanda sənaye obyektləri, tədris müəssisələri, klublar, yollar, binalar və s. Yusif Nəbiyevin vaxtında tikilib" deyirdilər. Allah ona rəhmət eləsin! Heç kim onun qapısından əliboş qayıtmayıb. Heydər Əliyevə Mahmud Nəbiyev haqqında məlumat verəndə Yusif Nəbiyevlə bağlı xoş xatirələrindən danışmışdı. Allah Mahmud müəllimə də rəhmət eləsin. O, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin sədri olmuşdu. 2022-ci ilin dekabrında vəfat etdi.

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətində Fiqan İmaməliyevlə tanışlığımız da yerinə düşmüşdü. Əslən Naxçıvanın Xok kəndindən idi. Atası Nəbi İmaməliyev Azərbaycanın ilk milis (polis) polkovniki olmuşdu. Naxçıvan şəhərində Atatürk prospektində Cəmiş Naxçıvanskiyin ev muzeyi ilə üzvbə ikimərtəbəli binaya polkovnik Nəbi İmaməliyevin bəlyefi asılmışdı. Fiqan müəllim Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətində sənaye, nəqliyyat, rabitə şöbəsi-

nin rəisi idi. Ən böyük məsələ "yükü" daşımaq idi. Təhlükəli olduğundan heç kim qorxulu, qanunsuz "yükü" daşımaq istəmədi. Problemlərimizin bir çoxu, o cümlədən, "yükü" daşınması həll olundu.

Digər mühüm məsələ isə Gəncə-Naxçıvan və əks-tərəfə sərnişin daşınmasında fasiləyə yol verilməməsi idi. Fiqan müəllim bu vacib məsələni ciddi nəzarətdə saxlayırdı. Hər dəfə icra hakimiyyətinə gələndə Fiqan müəllimlə mühüm məsələləri müzakirə edərək, onun məsləhəti ilə bəzi tədbirləri uğurla həyata keçirirdim. Ona zərər gələcəyindən ehtiyat edirdim. Fiqan müəllim isə "Naxçıvan bizim ürəyimizdir, hamının borcudur ki, Vətənə kömək etsin" – deyirdi. Ayrıca mənə icra başçısının müavini Nizami Əhmədovla da tanış etmişdi.

İmkan olduqca Ağstafa, Tovuz, Qazax, Şəmkir, Xanlar (indiki Göygöl), Tərter, Goranboy, Mingəçevir, Yevlax və s. rayonlara gedib müəyyən əlaqələr yaratdıq. Qarabağın bəzi rayonlarına da getdik.

Döyüş gedən rayonlarda bizi ən çox maraqlandıran düşmənin taktikası idi. Həm nizami ordunun, həm də könüllülərin. Bu məsələləri biz Dövlət Milli Müdafiə Komitəsində müzakirə edirdik. Gəncədə Naxçıvana Yak-40 sərnişin təyyarəsi uçurdu. Aeroportun komandiri Firudin Qasimova dedim ki, təyyarənin oturacaqları sökülərək bizim sərəncamımıza verilsin. Nə razılıq lazımdırsa, rəhbərlikdən alarıq. Bir günə Yak-40 bizə verildi. Beş tona qədər yüklə 4000 metr yüksəklikdə

üzvləri Gəncə Ağsaqqallar Şurasının sədri Ağa Ağayev, Çingiz Sadıxov, Mətbəhanın müdiri Əli müəllim, Əkbər Nəsirov, Salman Məmmədov, akademik Mikayıl Rəhimov, Nurəddin Babayev, Vahid Şirəliyev, Hüseyn Vəliyev, Əli Mehdiyev, Əhmədov Əhməd, Fiqan İmaməliyev, milis polkovniki Natiq Həsənov, İbrahim Cəfərov, Rafiq və Rəuf Şəfiyev qardaşları, Teyyub Hacıyev, Mərdan müəllim, Vilyam Hacıyev, Elşən Əliyev, Səməndər Qurbanov, Vaqif müəllim, milis kapitanı İbrahim, qarajın işçiləri Vaqif və Əli müəllim, Ziyad Abbasov, Arif Hüseynov, Firudin Qasimov, Eldəniz Nəcəfli, Mətləb Əliyev, Mərdan Tağıyev, Qəzənfər Əliyev, Qalib Rəhimli, Mətləb Abdullayev və başqaları idi.

Salman Məmmədovun anası Əsmət xanım Naxçıvana gəlmiş, yüz min manatlıq dərman ləvazimatını Apteklər İdarəsinə vermiş, on min manatlı Sədarəddin müalicəyə ehtiyacı olan yaralıllara paylamışdı. Cəmiyyət hər gün fəaliyyət göstərirdi. Cəmiyyət üzvlərinin, onların tələbələrini köməyi ilə təyyarənin yüklənməsini də həyata keçirirdik. Həftədə bir dəfə rəhbər heyət toplanırdı. Mən Naxçıvanda mövcud vəziyyətlə bağlı məlumat verirdim. Sonra görülməli işlər barədə qərar qəbul edirdik. Mənim təklifimlə cəmiyyətindən Gəncədə şəhid ailələrinə, yaralıllara maddi və mənəvi yardım göstərməyə başlandı. Cəmiyyətin xətti ilə Naxçıvanın Müdafiə və İnkişaf Fonduna iki milyon manatdan artıq vəsait köçürüldü. Cəmiyyət qərarı ilə rəhmətlik Əkbər Nəsirov və Əli Mehdiyevin Heydər Əliyevlə görüşünü

təşkil etdim. Görüşdən sonra Naxçıvan televiziyasında çıxışları oldu. Cəmiyyət üzvləri əsl qəhrəmanlıq göstərirdilər. Təmənnasız vətəndaşlıq borclarını yerinə yetirirdilər.

Cəmiyyətin fəaliyyətini həmin dövrdə Türkiyədən gəlmiş "Tərcüman" qəzetinin jurnalisti də işıqlandırmışdı. Sağ qalmış qəhrəmanlarımızı Allahdan cənsağlığı arzulayıram. Demək istəyirəm ki, sizin qəhrəmanlığınız heç bir zaman unudulmayıacaq. Heydər Əliyevin göstərişi ilə Naxçıvan Dövlət televiziyasının eməkdaşları, yazıçı-jurnalist Asim Yadıqov və operator Nürəddin Əliyev Gəncə şəhərinə ezam olundular. Cəmiyyətin, qəhrəman pilotların fəaliyyətlərini videolentə alaraq Naxçıvan Dövlət televiziyasında işıqlandırıldı.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Heydər Əliyev cəmiyyət üzvlərinə bir teleqram ünvanladı: "Möhtərəm bacılar və qardaşlar! Gəncə şəhərində Naxçıvana Yardım Xeyriyyə Cəmiyyətinin yaranması qədim Naxçıvan diyarında böyük hörmət və minnətdarlıq hissi ilə qarşılanmışdır. Cəmiyyətin üzvlərinə, Gəncə şəhər sakinlərinə naxçıvanlıların səmimi salamlarını və dərin məhəbbətini bildiririk. Həmrəylik və yardım üçün minnətdarlıq. Gələcək fəaliyyətinizdə uğurlar, Azərbaycanın qədim diyarları - Gəncə və Naxçıvan arasında qardaşlıq və dostluq münasibətlərinin daha da inkişaf etməsini arzulayıram. Bütün gəncəlilərə cənsağlığı, səadət diləyirik!"

(ardı var)

Urfullah QURBANOV,
Naxçıvan Muxtar Respublikası
Dövlət Müdafiə Komitəsinin
əks-keşfiyyət şöbəsinin sabiq
rəisi, Heydər Əliyevin səlahiyyətli
hərbi nümayəndəsi